"למה שייכת ולמי משתייכת חנושת בני עקיבא"

לצערי הרב נבצר ממני מסיבות משפחתיות להשתתף בטקס הענקת פרס ישראל השנה. אני מברך את הזוכים ומאחל להם הצלחה רבה בעבודתם החשובה. אני מקווה שבשנה הבאה אוכל להשתתף בטקס.

הרב מיכאל אברהם

בגיליון "הצופה" לשבת פ' של פנחס, פורסם מאמרו של יונתן קפלון תחת הכותרת "בחור יצא מן הכלל". על הישיבות התיכוניות והמשך עזה יבוא, במאמרו מביא קפלון את שירה של "על מחבוי" "תבל". שיר שנכתב בכשרון רב ובעוצמה ומשקף את הלכי הרוח ש"קולך" הממינסטית משתיכה בציבור שלנו, המכונה הדתי-לאומי.

שיר כזה יש בו לעיתים כל יראת שמיים בתוכנו, והתרבותו ייתנו ברוחב המשך הדרך. כותבת מחבר על רחל אשתו של רבי עקיבא:

"בבת אחת התגלו כל החלומות
קלי ירושלים של תבן
קשרים וארנקי שנים ועוד
קשרים וארבעה אלף תלמידים
רבים שחקו את האבן.
קשרים וארבע שנים
הדרוקה היה לרב
ואת נפלת שם, נרסטה לעד בקפר שלרגליו
ולעגואדך אבן ריחיים.
ירושלים של זהב."

המשוררת אינה מספרת על כך שאותה רחל יכולה לכן שהיה תגא (רבי יהושע) המשוררת אינה מתייחסת לעובדה כי כל התורה שיש לנו היום היא מכותר "שלמן של שלה". ויאה סנהדרין דף ק"ג עמוד א': "סתם מתניתין ר' מאיר, סתם תוספתא ר' נחמיה, סתם ספרא רבי יהודה, סתם ספרי רבי שמעון - יכולהו אליבא דרבי עקיבא (ואיה רשי" במקום).

"מה על כך שזכותה להיות אשתו של אחד מעשרה תנאי בתורה שהיה המאמרה המצומצם ביקודי שהיה תורני שלכות עם האמירה הכללית ומדוכי כל "מי היית מצטיער מתי יבוא פסוק זה ליידי ואקיימנו (ובכל נפשך אפילו נוטל את נפשך שלך). אפשר להשיב, אך מה תעלית כאשר הכל יודיד לומר של "שאומרת", "מגלל" "מקום אגר ספסר". מבחן האמיתי והאנושי.

ליינב היידש האומץ לרצות להתאבק מול הדיוט החדשה גם במחיר של צמצום השורות בשלב הראשון.

קראתי ושוב קראתי את המשפטים הללו ובכל כידי את יחזקו בדעתיכם, קשה לי להאשים אותו בהעמדת־פנים ואם העמדת פנים אין כאן, הרי שתמימות מופלגת יש כאן.

איש אינו מבטיח שבמסגרות נפרדות לא יהיו תקלות בתחום שבינו לבינה ובכך היו דברים מעולם. אבל במסגרות המעידבות באורחה של היום, כלום לא הגיעה השעה לעשות משהו כדי ראת השפים תגבר על היעדר יראת חטא וכמובן בלי הכללות.

אני לא רוצה לפגוע בכלל בציבור הבנים רב־נות, שהם נפלאים ממש, אך ייאמר במפורש שרוח עיוותים עוברת בימים על הציעריים שלנו ושונעת כלא מעט מהם. אם במסיבת פרידה מעל "נראטי", לא אחד ולא שניים ואיש אינו שנים (ולקם רק מרוחחים להודיעם) אם החול פורשה מנהג שוונות מאורסים נוטעים יחדיו לפני הד תנוה לחל (ובהסכמת המדריכ) אם תלמידים בישיבה חשובה יושבים בסוכה גלוי־ראש עם חבריהם, להפך!. "עני", את עצמאותם בעניני תן וסוכה, ואם הם אם שאותו לא אכותב, כדי לא לעורר כוונות בעתונות הכללית ומדובר בתחום שיחתנו בדרעקב מן בשוח בו, בינו־לבינה, למרות שכבר אמרו נדולים וחכמים ממנו, כי אין אפוטרופוס לעריות. מה לו למזכ"ל לשעבר להפנות ל"ארי־אל" רק את "מי שיצדק נוכר עליהם". אולי בדאי באוירת הימים האלה ודת קופה הזאת למחו אופציות יצירתית יותר לכלל תניכי בנ"ע הוזקה בתחום שבדרעקב סביר שאין לנביו בעיה כלל ועיקר, אולי בשולייים, והכל יודעים כי התמונה שונה לחלוטין.

מזכ"ל בנ"ע, מרדכי יוגב, איש מוסר ומצפון עם הגיבור התרבי הראוי, נכנס לתפקידו באהבה ובהתלהבות ואין ספק כי הוא מבין את הסכנות הגלומות בהיעדר הקפדני באולפנות.

היי כמובן גם הדרים "צפונים", שהסגנון הזה של להקות זמר בהולם מסוכל עליהם.

מעל לכל ייחפה השאלה למי שייכת התנועה הזו ולמי היא משתייכת. האם היא מזהה ומזדהה עם המפד"ל, אשר מנהיגה לא הזיכר בהמנות? זו שלפני הבחירות לכנסת סידבה הנהלתה לת־מוך נפוסבי במפד"ל ותניכיה פיזרו פיסיקים על מפלת האיחוד הלאומי?

האם זו תנועת הנוער גם של הישיבות והאר לפנות של בנ"ע המתנכים לפנינות ולהתרחק מחלטת בין בנים ובנות? האם זו תנועה של "ח־צעירים" הרוצים חינוך מעורב מלכתחילה, או אולי זאת תנועה שתניכיה קובעים את אופיה חינוכה, וראשיה מתיישרים עפ"י הקו של תני־כיה.

בחול המועד פסח פגשנו נערה מעיירת פר־תה שהבחירה, כי איננה הולכת לסניף בנ"ע במקום, כי הרחק בסניף איננה רוצה מסיבות. אולי הרב דויקמן יודע את התשובות לכל השא־לות הללו?

עד כאן לשון המכתב בשינוי קל, שבא למנוע פגיעה אישית במשפחתנו, בדמויות שנשלו חלק במיפגן הפתיחה.

אם לכותב הפרידה בין היתר, להלהה שקיפ־צה אל מול ראשי ישיבות ובנים, אני פשוט נזדמתי מדבריו של מזכ"ל בנ"ע לשעבר, יחזן בדרעקב ב"עמודים" (אדר).

כותב בדרעקב: "יש בין צעירנו מי שייצרם גובר עליהם אינם מסוגלים לשלוט בעצמם כמ־סגרת המשותפת לבנים ולבנות. תולשת צד־זה היא טבעית יחדשה מענה. "אר־אל" הנפוידת עשויה להזור בעבודה מסגרת הלכתית, אתגר חד־ברה המשותפת והצנועה הוא קשה ותובעני, ולא הכל מסוגלים לעמוד בו".

נת להתכסח עם "נאמני תורה ועבודה" וסניפיהם לבדוק את נקודת האמת שסופה לנצח.

בגיליון "הצופה" לשבי־עי של פנחס, פורסם מאמרו של יונתן קפלון תחת הכו־תרת "בחור יצא מן הכלל". על הישיבות התיכוניות והמשך עזה יבוא, במאמרו מביא קפלון את שירה של "על מחבוי" "תבל". שיר שנכתב בכשרון רב ובעוצמה ומשקף את הלכי הרוח ש"קולך" הממינסטית משתיכה בציבור שלנו, המכונה הדתי־לאומי.

שיר כזה יש בו לעיתים כל יראת שמיים בתוכ־נו, והתרבותו ייתנו ברוחב המשך הדרך. כותבת מחבר על רחל אשתו של רבי עקיבא:

"בבת אחת התגלו כל החלומות
קלי ירושלים של תבן
קשרים וארנקי שנים ועוד
קשרים וארבעה אלף תלמידים
רבים שחקו את האבן.
קשרים וארבע שנים
הדרוקה היה לרב
ואת נפלת שם, נרסטה לעד בקפר שלרגליו
ולעגואדך אבן ריחיים.
ירושלים של זהב."

המשוררת אינה מספרת על כך שאותה רחל יכולה לכן שהיה תגא (רבי יהושע) המשוררת אינה מתייחסת לעובדה כי כל התורה שיש לנו היום היא מכותר "שלמן של שלה". ויאה סנהדרין דף ק"ג עמוד א': "סתם מתניתין ר' מאיר, סתם תוספתא ר' נחמיה, סתם ספרא רבי יהודה, סתם ספרי רבי שמעון - יכולהו אליבא דרבי עקיבא (ואיה רשי" במקום).

"מה על כך שזכותה להיות אשתו של אחד מע־שרה תניכי שלכות עם האמירה המצומצם בקודי שהיה תורני שלכות עם האמירה הכללית ומדובי כל "מי היית מצטיער מתי יבוא פסוק זה ליידי ואקיימנו (ובכל נפשך אפילו נוטל את נפ־שך). אפשר להשיב, אך מה תעלית כאשר הכל יודיד לומר של "שאומרת", "מגלל" "מקום אגר ספסר". מבחן האמיתי והאנושי.

ליינב היידש האומץ לרצות להתאבק מול הדיוט החדשה גם במחיר של צמצום השורות בשלב הראשון.

מחצרות אדמו"רים וחסידים

האיש שלא סיפר

ימים ספורים לפני שיצא לפולין (1995) ל"מסע שורשים", במסגרת קבוצה מאירגנת, פנה חנינא פרבר, מנהל הישיבה התיכונית בר־מת־גן, לאביו ז"ל בבקשה צנועה: "תגיד לי רק את שם בית החולים שבו נולדתי בווהשא. עכ־שיו שנבקר בבירה הפולנית, אני רוצה להציץ עליו מבט". האבא נקב בשם בית החולים הלך סיפ: "זה היה בית חולים לארי־סטוקרטים. אמנם הייתי בדרגת קפיטן בצבא הפולני; אבל בגלל מה שהיה, אישפזו לאמא שלך ללדת אותך שם". ה"תגיד לי רק" של חנינא נוסח כך, משום שמעולם לא שמע מאביו, פרבר בן שמשון פרבר, שום סיפור או רמז על תפוקת שרוותו בצבא הפולני במלחמת העולם השנייה.

האב שנפטר לפני שלוש שנים, עלה לישר־ראל עם רעייתו בשנת 1950 ונאבק במלחמת הקיום כמעט עד לימיו האחרונים. לא יאומן, אבל את תודרי השרותים חלק עם דיידים נוס־פים בבנין המגורים שברחוב מכבי בתל־אביב, עם חי את רוב שנותיו בישראל.

חנינא מספר על אביו, כי היה בעל כוח פיזי רב, עד כי היה מסוגל לתקוע מסמר לתוך קורה במכה של כף היד.

"מעבר לכך שום דבר מיוחד. קצת שוויצר באופיו, פחר מכל רוח מציה וחדר לבר־אותו".

משהו על שרותו של אביו בצבא הפולני למד חנינא מרי"ר וינסר, מהצוות הרפואי בבית חולים "איכילוב" תל־אביב. "בכל פעם שהיה אבי מגיע לבית החולים לבדיקות או עם אמא היה נתקל בר"ר וינסר, היה ד"ר וינסר מצדיע לו בשתי אצבעות כפי שנהוג בצבא הפולני, ואומר כמה מלים בפולנית שלא הבנתי את פשרן. אבי זיל לא אהב את המעמד הזה והיה עושה תנועת ביטול עם היד וממשיך לפסוע הלאה בסמדרון בית החולים".

אחותו של חנינא, חברת קיבוץ אשדות יע־קב־איחוד, ניסתה בעבר, לא אחת לדובב את אביה לספר קצת על עברו, כדי שתוכל לע־שות בכך שימוש בחוג להכנת השודשים בקר־בת. משנכשלה, ביקשה את עזרת אחיה, אלא שגם הוא סבב במעגל של: "עוד שעה, מחר תכה רק רגע".

לפני חצי שנה פנו לחנינא מ"עזה מציון". אם הוא מוכן לארח בשבת משפחה חרדית שראשה מארשמן בבית־חולים "תל השומר".

חנינא והעייתן רב־סוב וחסד, נענו מיד. במהלך השבת נתקל האורח בתמונת אביו של חנינא עטור מדליה, שניצבה לה באחת מפינות הבית. קרא האורח לחנינא ושאל אותו: אתה יודע באיזו מדליה מדובר? "לא" - השיב חני־נא, ואז הסביר אישיהוה: "זהו העיטור הגבוה ביותר בפולין". שמע חנינא ולמחרת כבר לא זכר: כעבור כמה שבועות שוב פגש באורחו, הפעם מקרה הזה שאל אותו: "בירדת על המר־ליה? משהשיב חנינא בשלילה, הזכ בו בחנינא "לברר למען המשפחה".

ואז סוף־סוף חנינא עשה מעשה ופנה לנספח צה"ל בפולין, ורשה, וזה בעבור זמן קצר שלח לו כ־80 עמודים על ההסטוריה של פרבר בן שמשון (בפולנית זה נשמע אחרת). פרבר ניחי־רית קרי־נ־צי ברמת־גן, רוצי לנעת בו. בפולין העיתונים עוברים בירושה.

עורכת המוסף: נעמי גולן
עיצוב גרפי: יעלה בריר, רונה בן־משה, אנה וליצקובסקי